

Tema D.3. Les policies locals de Catalunya Llei 16/91

1. Les competències municipals en matèria de seguretat

2. La Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals

- 2.1. Concepte
- 2.2. Principis d'actuació
- 2.3. Funcions
- 2.4. La coordinació, col·laboració i cooperació entre les policies de Catalunya
- 2.5. Estructura i organització de les policies locals
- 2.6. Accés i promoció
- 2.7. Règim estatutari
- 2.8. Règim disciplinari
- 2.9. Armament

Tema D.3.

Les policies locals de Catalunya

Llei 16/91

1. Les competències municipals en matèria de seguretat

El municipi és una de les administracions territorials en què s'organitza l'Estat espanyol, organització que ve determinada pel Títol VIII de la Constitució espanyola de 1978. En tant que administració, el municipi té les seves funcions i competències, que ha d'exercir en el marc del seu àmbit territorial (terme municipal), i disposa d'autonomia per a la gestió dels seus propis interessos.

Instat constitucionalment el legislador espanyol a precisar tant l'abast de la competència local sobre seguretat i vigilància com les atribucions dels cossos de policia local, es va dictar la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, que en el seu article 25 recull una llarga llista de matèries que són de competència municipal. De entre aquestes competències, les tres primeres relacionades són les emmarcades en l'àmbit de la seguretat pública:

- la seguretat en llocs públics,
- l'ordenació del trànsit de vehicles i persones a les vies urbanes,
- i la protecció civil, prevenció i extinció d'incendis.

Dos anys més tard, el Parlament de Catalunya dictava la Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, que en el seu article 63.2 recollia un llistat de competències pròpies dels municipis del nostre país, essent altra vegada les tres primeres les mateixes amunt indicades respecte de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local. Actualment, aquestes competències estan recollides en l'article 66.3 del Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

La conclusió que se'n desprèn dels preceptes esmentats és que els municipis disposen de competència pròpia en matèria de seguretat.

Per la seva banda, la Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat, norma d'àmbit estatal, regula a grans trets les policies locals (articles 51 a 54), i les considera com un cos de seguretat més, al costat de la policia autonòmica i de l'estatal.

2. La Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals

L'article 148.1.22 de la Constitució espanyola preveu que les comunitats autònomes puguin assumir la coordinació i altres facultats en relació a les policies locals. I per la seva banda, l'article 13.3 del nostre Estatut d'Autonomia, disposa que la Generalitat ostenta la coordinació de l'actuació de les policies locals.

En exercici d'aquesta competència estatutàriament assumida, el Parlament aprovà la Llei 10/1984, de 5 de març, de coordinació de les policies locals de Catalunya, la qual, amb criteris similars, quedà posteriorment refosa en la vigent Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les Polícies Locals (en endavant Llei 16/91).

La finalitat d'aquesta llei és establir un règim jurídic homogeni que integri totes les policies locals del país en un mateix sistema de seguretat pública, essent alhora respectuós amb el principi d'autonomia municipal constitucionalment establert i les normes de règim local vigents a Catalunya. Es tracta, en definitiva, d'establir unes bases homogènies sobre les quals els ajuntaments puguin regular el règim organitzatiu i funcional de la policia en funció de les pròpies peculiaritats.

L'existència de la policia local no es regula com a obligatòria per a cap municipi, però aquells que en tinguin, l'han d'integrar en un cos únic, jerarquitzat, sota el comandament operatiu del cap del cos, al seu torn sotmès al comandament superior de l'alcalde o de la persona en què aquest delegui.

2.1. Concepte

S'entén per “policies locals” els cossos amb competències, funcions i serveis relatius a la policia i seguretat ciutadana que depenen dels municipis.

L'àmbit d'aplicació de la Llei 16/91 s'estén a tots els cossos de policia que depenen dels municipis de Catalunya. La seva denominació genèrica és la de “policies locals”. Tanmateix, per raons de tradició històrica, sempre que ho acordi la corporació local respectiva, poden rebre la denominació específica de “policia municipal” o de “guàrdia urbana”.

Els cossos de policia local són instituts armats de naturalesa civil amb estructura i organització jerarquitzada.

Aquells municipis que no tinguin policia local, poden dotar-se de guàrdies, vigilants, agents, algutzirs o similars, els quals reben la denominació genèrica de “vigilants”, a fi que exerceixin, únicament, les funcions a que es refereix l'article 13 de la Llei 16/91 (custodiar i vigilar béns, serveis, instal·lacions i dependències municipals; participar en les tasques d'auxili al ciutadà i de protecció civil; i vetllar pel compliment dels reglaments i demés disposicions i actes municipals).

Hi pot haver policia local en els municipis de més de deu mil habitants, i en aquells amb menys població quan n'acordi la creació la majoria absoluta del nombre legal de membres de la corporació local corresponent i ho autoritzi el/la conseller/a d'Interior, amb l'informe previ de la Comissió de Policia de Catalunya.

L'àmbit d'actuació de les policies locals el forma el territori del municipi corresponent, i només poden actuar fora d'ell en situacions d'emergència i amb l'autorització prèvia de les autoritats competents. S'ha de donar compte d'aquestes actuacions al Departament d'Interior.

2.2. Principis d'actuació

Els principis bàsics d'actuació de les policies locals, recollits a l'article 10 de la Llei 16/91, que són els mateixos que determina l'article 5 de la Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat, i l'article 11 de la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, s'inspiren en la Resolució 34/169, de 17 de desembre de 1979, per la qual l'Assemblea General de les Nacions Unides aprovà el “Codi de conducta per a funcionaris encarregats de fer complir la llei”, i en la Resolució 690/1979, relativa a la “Declaració sobre la policia”, aprovada pel Consell d'Europa.

Aquests principis d'actuació es recullen estructurats en cinc apartats, relatius a l'acatament de l'ordenament jurídic, les relacions amb la comunitat, el tractament dels detinguts, la dedicació professional absoluta i el secret professional i la responsabilitat personal derivada dels seus actes.

De entre els diferents principis enunciats en el marc dels esmentats apartats, podem destacar els següents:

- Actuar amb neutralitat política i imparcialitat i, en conseqüència, sense fer cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- Actuar amb integritat i dignitat, i abstenir-se de qualsevol acte de corrupció.
- Atendre als principis de jerarquia i subordinació, però en cap cas obeir ordres manifestament il·legals.
- Tractar correcta i acuradament els ciutadans.
- Actuar decididament observant els principis de congruència, oportunitat i proporcionalitat.
- Emprar les armes només en les situacions en què hi hagi un risc racionalment greu per a la vida o la integritat física d'ells mateixos o de terceres persones.
- Vetllar per la vida i la integritat física dels detinguts.
- Guardar secret rigorós de les informacions que coneguin en ocasió de l'exercici de les seves funcions.

2.3 . Funcions

En exercici d les seves funcions, les policies locals tenen, a tots els efectes, la condició d'agents de l'autoritat, i els corresponen, en el seu àmbit d'actuació, les següents:

- a) Protegir les autoritats de les corporacions locals i vigilar i custodiar els edificis, les instal·lacions i les dependències d'aquestes corporacions.
- b) Ordenar, senyalitzar i dirigir el trànsit en el nucli urbà, d'acord amb el que estableixen les normes de circulació.
- c) Instruir atestats per accidents de circulació esdevinguts dins del nucli urbà, en el qual cas han de comunicar les actuacions dutes a terme a les forces o els cossos de seguretat competents.
- d) Exercir de policia administrativa, a fi d'assegurar el compliment dels reglaments, de les ordenances, dels bans, de les resolucions i de les altres disposicions i actes municipals, d'acord amb la normativa vigent.
- e) Dur a terme diligències de prevenció i actuacions destinades a evitar la comissió d'actes delictius, en el qual cas han de comunicar les actuacions dutes a terme a les forces o els cossos de seguretat competents.
- f) Col·laborar amb les forces i els cossos de seguretat de l'Estat i amb la Policia Autònoma en la protecció de les manifestacions i en el manteniment de l'ordre en grans concentracions humanes quan siguin requerides a fer-ho.
- g) Cooperar en la resolució de conflictes privats, quan siguin requerides a fer-ho.
- h) Vigilar els espais públics.
- i) Prestar auxili en accidents, catàstrofes i calamitats públiques, participant, d'acord amb el que disposen les lleis, en l'execució dels plans de protecció civil.
- j) Vetllar pel compliment de la normativa vigent en matèria de medi ambient i de protecció de l'entorn.
- k) Dur a terme les actuacions destinades a garantir la seguretat viària en el municipi.
- l) Auxili els jutges, els tribunals i el ministeri fiscal en la investigació de delictes i en el descobriment i la detenció dels delinqüents, quan siguin requerides per fer-ho.
- m) Practicar, per iniciativa pròpia o a requeriment de l'autoritat judicial, el ministeri fiscal o dels superiors jeràrquics, les primeres diligències de prevenció i de custòdia de detinguts i la prevenció i custòdia dels objectes que provinquin d'un delictes o relacionats amb l'execució d'aquest, de les quals actuacions s'ha de donar compte a l'autoritat judicial o al ministeri fiscal.

2.4. La coordinació, col·laboració i cooperació entre les policies de Catalunya

2.4.1. La coordinació de les policies locals

En ús de la seva autonomia local, múltiples municipis catalans han creat el seu propi cos de policia atenent a les seves necessitats i realitats específiques. Les policies locals no responen, doncs, a un esquema uniforme, sinó que en funció de les seves necessitats i demandes derivades de la realitat social en què es troben, i en funció, també, abans del desplegament de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, de la presència al territori de les forces i cossos de seguretat de l'estat, desenvolupen més o menys funcions.

Aquesta heterogeneïtat de les policies locals (podem trobar des de la Guàrdia Urbana de Barcelona, amb més de dos mil efectius i amb problemàtiques clarament urbanes, a policies locals de dimensions força reduïdes a poblacions del Pirineu), imposa un esforç de coordinació que ha d'impulsar la Generalitat en exercici de la seva competència en aquesta matèria, per tal d'establir uns denominadors comuns que permetin desenvolupar polítiques globals de seguretat dotades d'uns mínims d'homogeneïtat.

La Llei 16/91 ha estat la principal norma a partir de la qual s'ha articulada l'acció coordinadora de les policies locals a Catalunya, però actualment aquesta regulació cal entendre-la complementada per la continguda en la Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya.

La Llei 4/2003 ha derogat expressament l'article 16 de la Llei 16/91, que regulava la Comissió de Coordinació de les Polícies Locals, màxim òrgan consultiu en matèria de coordinació, que ha estat substituïda per la Comissió de Policia de Catalunya, regulada en l'article 8 de la Llei 4/2003. Actualment, doncs, totes les referències que faci la legislació vigent a la Comissió de Coordinació de les Polícies Locals s'entenen fetes a la Comissió de Policia de Catalunya.

La Comissió de Policia de Catalunya, adscrita al Departament d'Interior, és l'òrgan col·legiat consultiu superior en matèria de coordinació entre la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i les policies locals a Catalunya, i està integrada per:

- a) El conseller o consellera del departament amb competències en matèria de seguretat pública, que la presideix.
- b) Cinc vocals en representació dels ajuntaments
- c) Cinc vocals en representació del Govern.

Per coordinació de les policies locals cal entendre, d'acord amb les dues normes esmentades, la determinació dels mitjans i dels sistemes de relació que fan possible l'acció conjunta d'aquests cossos policials, per mitjà de les autoritats competents, de manera que s'aconsegueixi la integració de les actuacions particulars respectives dins el conjunt del sistema de seguretat que els és confiat.

La coordinació de l'activitat de les policies locals s'ha d'estendre, en tots els casos, a les funcions següents:

- a) Promoure l'homogeneïtzació dels mitjans tècnics i la uniformitat dels altres elements comuns.
- b) Establir les normes bàsiques d'estructura i d'organització interna a què s'han d'ajustar les policies locals, i la normativa d'accés, formació i promoció de llurs membres.
- c) Determinar per reglament, amb l'informe previ de la Comissió de Policia de Catalunya, els tipus d'armes que han d'utilitzar les policies locals, les característiques dels dipòsits d'armes, les normes per administrar-les, i les mesures de seguretat necessàries per evitar-ne la pèrdua, la sostracció o l'ús indegut, d'acord amb la normativa vigent en matèria d'armament.
- d) Establir, amb l'informe previ de la Comissió de Policia de Catalunya, les característiques comunes dels uniformes, les insígnies, els distintius, l'equip, els vehicles i els altres complements de les policies locals que puguin ésser uniformats, per garantir l'efectivitat operativa i la identificació pública dels policies locals, sens perjudici que cada municipi pugui afegir-hi elements característics propis.

2.4.2. Col·laboració i cooperació entre les policies locals i la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra

El model policial català s'estructura entorn al concepte de policia de Catalunya, que està integrada per la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, d'àmbit territorial nacional i amb dependència orgànica i funcional del Govern de la Generalitat, i pels diferents cossos de policia local, d'àmbit territorial municipal i sota l'autoritat de l'alcalde del municipi respectiu.

Només l'acció conjunta de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i de les policies locals permetrà assolir un model coherent, modern i eficaç, capaç de donar resposta a les demandes socials en el camp de la seguretat pública. En aquest sentit, la Llei 4/2003, que com s'ha dit complementa la regulació que en matèria de coordinació realitza la Llei 16/91, preveu que el Departament d'Interior pugui signar amb els ajuntaments convenis de col·laboració amb la finalitat de concretar les formes i els procediments de coordinació i cooperació en els serveis i les actuacions per al desenvolupament de polítiques públiques en els diferents àmbits de la seguretat, i més concretament convenis de col·laboració entre els cossos de seguretat pública.

A mesura que la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra es va desplegant al territori en substitució de les forces i cossos de seguretat de l'Estat, es van signant els corresponents convenis de coordinació i col·laboració en matèria de seguretat pública i policia entre el departament d'Interior i els ajuntaments, la finalitat dels quals és establir les bases, delimitar funcions, i fixar els aspectes operatius necessaris que permetin assolir un sistema global de seguretat, que comporti la millora en la qualitat dels serveis policials, i maximitzi, simplifiqui i faciliti l'accés del ciutadà al sistema de seguretat.

Especial esment mereixen les juntes locals de seguretat, previstes tant a la Llei 16/91 com a la Llei 4/2003, que s'han de constituir per acord del ple de l'ajuntament en tots els municipis que tinguin policia local. Aquestes juntes locals de seguretat són òrgans col·legiats presidits per l'alcalde o alcaldessa, i es configuren com a l'instrument idoni per a l'establiment de les polítiques locals de seguretat, per definir els criteris de coordinació, col·laboració i cooperació de les forces i cossos de seguretat actuants en el terme municipal respectiu, i com a canal de participació dels diferents sectors socials del municipi que es poden

veure afectats en el camp de la seguretat pública. Una de les funcions a destacar és l'elaboració i aprovació dels plans de seguretat locals.

La Junta Local de Seguretat és integrada per l'alcalde o alcaldessa, que la presideix, amb veu i vot, i els vocals permanents següents, també amb veu i vot:

- a) El delegat o delegada territorial del Govern de la Generalitat.
- b) El regidor o regidora delegat en matèria de seguretat ciutadana.
- c) El cap o la cap de la comissaria de la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra del municipi o, sinó, el cap o la cap de l'àrea bàsica policial o el comandament que designi en els termes fixats per reglament.
- d) El cap o la cap de la policia local o el comandament que designi en els termes fixats per reglament.
- e) Si així ho acorda l'Administració de l'Estat, són també vocals de les juntes locals de seguretat, en l'àmbit de les seves competències, els caps de la Guàrdia Civil i del Cos "Nacional" de Policia que tinguin responsabilitats funcionals en el municipi.

Quan ho requereixin els assumptes tractar, han d'assistir també a la reunió de la junta local de seguretat, amb veu però sense vot, representants de la judicatura i de la fiscalia, si així ho acorda l'administració de l'Estat.

Poden ésser també convidats a participar en la junta local de seguretat, amb veu però sense vot, les associacions i les entitats veïnals i ciutadanes del municipi, en el cas que puguin ésser afectades pels assumptes a tractar.

Quant a aquells municipis que no disposen de policia local, la Llei 16/91 preveu que puguin signar amb el Departament d'Interior convenis de cooperació per tal que la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra assumeixi, en l'àmbit d'aquells, a més de les funcions que li són pròpies, les actuacions concretes i de cooperació corresponents a les policies locals. D'altra banda, els municipis que disposen de policia local poden sol·licitar al Departament d'Interior el suport de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra per als serveis temporals o concrets que, per raó del volum o l'especialització, no puguin ésser assumits per la policia local respectiva.

2.5. Estructura i organització de les policies locals

Els cossos de policia local s'estructuren en les escales i les categories següents:

- a) Escala superior, corresponent al Grup A, que comprèn les categories de superintendent, d'intendent major i d'intendent.
- b) Escala executiva, corresponent al Grup B, que comprèn la categoria d'inspector.
- c) Escala intermèdia, corresponent al Grup C, que comprèn les categories de sotsinspector i de sergent.
- d) Escala bàsica, corresponent al Grup D, que comprèn les categories de caporal i d'agent.

Correspon als municipis aprovar la plantilla del cos de policia respectiu, que ha d'integrar tots els llocs de treball corresponents a cada categoria de personal, i d'adequar l'estructura del cos a les categories i les escales establertes per llei.

El cap del cos de la policia local, sota el comandament de l'alcalde, o de la persona en qui aquest delegui, exerceix el comandament immediat del cos.

El cap del cos és el membre de la plantilla amb major graduació; en cas d'igualtat, correspon a l'alcalde de fer el nomenament, d'acord amb els principis d'objectivitat de mèrit, de capacitat i d'igualtat d'oportunitats. En tot cas, el cap del cos ha de pertànyer, com a mínim, a l'escala executiva.

Quant a les funcions del cap del cos, aquest ha de:

- a) Dirigir, coordinar i supervisar les operacions del cos, i també les activitats administratives, per assegurar-ne l'eficàcia;
- b) Avaluar les necessitats de recursos humans i materials i formular les propostes pertinents;

- c) Transformar en ordres concretes les directrius dels objectius a assolir, rebudes de l'alcalde o del càrrec en qui aquest delegui;
- d) Informar l'alcalde, o el càrrec en qui aquest delegui, del funcionament del servei;
- e) Complir qualsevol altra funció que li atribueixi la reglamentació municipal del cos.

2.6. Accés i promoció

La Llei 16/91 regula el règim d'accés i promoció de les policies locals en els seus articles 28 i següents, i estableix que els policies locals són funcionaris de carrera dels ajuntaments respectius i es regeixen, a més de per la Llei Orgànica 2/1986, de forces i cossos de seguretat, i per la mateixa 16/91, per les disposicions que la despleguin, pels reglaments específics i les altres normes dictades pels ajuntaments i per la legislació vigent de règim local i de la funció pública de Catalunya.

La Llei 16/91 ha estat objecte de desplegament reglamentari pel que fa al règim d'accés i promoció, mitjançant el Decret 233/2002, de 25 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament d'accés, promoció i mobilitat de les policies locals. Amb aquest Decret, que regula el règim d'accés a les escales i categories de les policies locals, el personal interí que hi pot prestar serveis, els concursos de mobilitat horitzontal i les permutes, es pretén que els ajuntaments disposin d'uns instruments comuns que els permetin dotar-se del personal més idoni per al correcte desenvolupament de les funcions policials i garantir d'aquesta manera un servei públic local de seguretat eficaç i una acurada satisfacció dels interessos generals.

L'accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica es fa per oposició o per concurs oposició, en convocatòria lliure.

L'accés a la categoria de caporal de l'escala bàsica i a les categories de sergent i de sotsinspector de l'escala intermèdia, es fa per promoció interna, mitjançant concurs oposició, entre funcionaris de carrera de la categoria immediatament inferior respectiva del cos de policia local de l'ajuntament convocant o també, si així ho estableix la convocatòria, d'altres cossos de policia local de Catalunya.

L'accés a la categoria d'inspector de l'escala executiva, i a les categories d'intendent, d'intendent major i de superintendent de l'escala superior, es fa per concurs oposició lliure. Es pot reservar fins a un 50 % de places de cada convocatòria per a la promoció interna.

Els requisits comuns que s'han de complir per accedir a qualsevol de les diferents escales dels cossos de policies locals, tant pel torn lliure com per promoció interna, són els següents:

- a) Tenir ciutadania espanyola, de conformitat amb les lleis vigents.
- b) Tenir l'edat compresa entre el mínim i el màxim que fixin el reglament del cos o la convocatòria corresponent.
- c) Complir les condicions exigides per exercir les funcions que els puguin ésser encomanades, d'acord amb el que determinen la Llei 16/91, les disposicions que la despleguin i el reglament dels cossos de policia local.
- d) Estar en possessió del nivell de titulació que estableix, per a cada categoria, el mateix decret.
- e) No patir cap malaltia ni estar afectat per cap impediment físic o psíquic que impossibiliti el normal exercici de les funcions pròpies de la categoria.
- f) En el cas de l'accés a la categoria d'agents, tenir una alçada mínima que, per als homes i les dones, fixin les bases de la convocatòria. En la resta de categories en què s'ha de preveure torn lliure, l'exigència d'aquest requisit és potestativa per als ajuntaments convocants.
- g) No haver estat condemnat per cap delictes. No estar inhabilitat per a l'exercici de les funcions públiques ni estar separat mitjançant expedient disciplinari del servei de cap administració pública. Serà aplicable, tanmateix, el benefici de la rehabilitació, sempre que l'aspirant ho acrediti mitjançant el corresponent document oficial.
- h) Posseir els carnets de conduir de les categories corresponents als vehicles propis dels cossos policials. Les convocatòries determinaran els tipus de carnets a exigir.
- i) Compromís de portar armes, que es prendrà mitjançant declaració jurada.

En tots els processos selectius per accedir a qualsevol de les categories dels cossos de les policies locals, s'han de superar en l'oposició els respectius cursos selectius que imparteix l'Escola de Policia de Catalunya.

Els tribunals d'oposició per a l'accés a les diferents categories de les policies locals seran presidits per l'alcalde o alcaldessa o persona en qui delegui, i els seus membres han de ser designats per la corporació, d'acord amb la distribució següent:

- a) Un terç ha de ser integrat per membres o persones funcionàries de la mateixa corporació.
- b) Un altre terç ha de ser integrat per personal tècnic especialitzat en aquesta matèria.
- c) El terç restant ha de ser integrat per representants del Departament d'Interior, entre els quals hi haurà com a mínim, una persona en representació de l'Escola de Policia de Catalunya i una en representació de la Direcció General de Seguretat Ciutadana.

Una novetat important introduïda pel Decret 233/2002 és la via d'accés a les policies locals per mitjà dels concursos de mobilitat horitzontal. Els ajuntaments poden utilitzar aquest sistema de concurs per proveir places de les diferents categories de personal funcionari de carrera dels cossos de policia local respectius.

Poden prendre part en les convocatòries de concursos de mobilitat horitzontal tots els funcionaris de carrera dels cossos de policia local de la resta de municipis de Catalunya diferents del convocant, així com, quan ho estableixin les convocatòries corresponents, els funcionaris de carrera del cos de Mossos d'Esquadra i els de les forces i cossos de seguretat de l'estat destinats al nostre país.

2.7. Règim estatutari

Cada entitat local, d'acord amb les disposicions reglamentaries que es determinin, ha d'establir el règim de jornada, horari, vacances i permisos per als membres de la policia local, que s'ha d'adaptar a les especificitats del servei del cos.

Com a integrants d'un institut armat, els policies locals han de dur l'armament reglamentari que se'ls assigni. Així mateix, han de disposar dels altres mitjans tècnics i operatius necessaris per al compliment de les seves funcions.

Els policies locals tenen dret a una remuneració justa en què es valori el nivell de formació, el règim d'incompatibilitats, la dedicació i el risc que comporta la professió, l'especificitat dels horaris de treball i l'estructura peculiar del cos.

La condició de policia local és incompatible amb l'exercici de cap altra activitat pública o privada, feta excepció de les activitats no incloses en la legislació reguladora de les incompatibilitats.

Els policies locals no poden exercir el dret de vaga ni participar en accions substitutives d'aquest ni en actuacions concertades amb la finalitat d'alterar el funcionament normal dels serveis.

Els policies locals que segons dictamen mèdic o per raó de l'edat, que en cap cas pot ésser inferior a cinquanta-set anys, tenen disminuïda la seva capacitat per a complir el servei ordinari passen a la situació de segona activitat, d'acord amb el que disposi el reglament municipal respectiu. Per regla general, la segona activitat es desenvolupa dins el mateix cos al qual pertany el funcionari afectat, exercint altres funcions, d'acord amb la seva categoria; si això no és possible, bé per manca de places, bé per motiu d'incapacitat pròpia, pot passar a prestar serveis complementaris adequats a la seva categoria en altres llocs de treball de la mateixa corporació local. El pas a la situació de segona activitat no pot representar una disminució de les retribucions bàsiques ni del grau personal de l'afectat.

Les distincions i les recompenses han de constar en l'expedient personal del funcionari i poden ser valorades com a mèrit en els concursos de provisió de llocs de treball.

2.8. Règim disciplinari

Sens perjudici de les responsabilitats civils o criminals en què puguin incórrer els policies locals, el règim disciplinari al que estan sotmesos és el que determina la Llei 16/91. Aquesta distingeix tres categories de faltes que poden cometre els policies locals en l'exercici de les seves funcions: molt greus, greus i lleus, i les tipifica en els articles 48 a 51.

Per la comissió d'una falta molt greu s'ha d'imposar la separació del servei, o la suspensió de funcions per més d'un any i menys de sis, amb pèrdua de les retribucions. Per la comissió d'una falta greu, la suspensió de funcions per més de quinze dies i menys d'un any, amb pèrdua de les retribucions, o el trasllat a un altre lloc de treball. I per la comissió d'una falta lleu, la suspensió de funcions per un període d'un a quinze dies, amb pèrdua de les retribucions, el trasllat a un altre lloc de treball, la deducció proporcional de les retribucions, en el cas de les faltes de puntualitat i d'assistència lleus, o l'amonestació.

Per a graduar les sancions, a més de les faltes objectivament comeses, cal tenir en compte, d'acord amb el principi de proporcionalitat:

- a) La intencionalitat.
- b) La pertorbació dels serveis.
- c) Els danys i els perjudicis produïts a l'Administració o als administrats.
- d) La reincidència en la comissió de faltes.
- e) El grau de participació en la comissió o l'omissió.
- f) La transcendència per a la seguretat pública.

La imposició de sancions per faltes greus o molt greus requereix la prèvia tramitació d'un expedient instruït a aquest efecte, que s'ha de regir pels principis de sumarietat i celeritat, sense que es pugui produir indefensió. La sanció per faltes lleus pot ésser imposada sense cap altre tràmit que l'audiència a l'interessat.

La incoació d'un expedient disciplinari i el nomenament de l'instructor i, si escau, el secretari, correspon a l'alcalde o a la persona en qui aquest delegui. La imposició de les sancions per faltes molt greus correspon a l'alcalde, excepte en el cas de la separació del servei, que és competència del ple de la corporació; la imposició de les sancions per faltes greus i lleus correspon també a l'alcalde, o a la persona en qui aquest delegui.

La suspensió de funcions, ja sigui com a sanció, ja sigui com a mesura preventiva durant la tramitació del procediment, a més de la privació temporal de l'exercici de les funcions, comporta la retirada temporal de l'arma i de la credencial reglamentàries, la prohibició de l'ús de l'uniforme, i la prohibició d'entrar a les dependències de la policia local sense autorització.

La responsabilitat disciplinària s'extingeix pel compliment de la sanció, per mort, per indult, per amnistia i per la prescripció de la falta o de la sanció.

Les faltes molt greus prescriuen al cap de sis anys, les greus al cap de dos anys, i les lleus al cap d'un mes, a comptar de la data de comissió de la falta.

Les sancions imposades per faltes molt greus prescriuen al cap de sis anys, les imposades per faltes greus al cap de dos anys i les imposades per faltes lleus al cap d'un mes, a comptar de la data de notificació de les sancions.

2.9. Armament

Com ja ha estat posat de manifest, d'acord amb el que disposa la llei 16/91, les policies locals són instituts armats i, per tant, han de dur l'armament reglamentari que se'ls assigni. Sobre la base exposada, es va dictar el Decret 219/1996, de 12 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'armament de les policies locals, que desplega la previsió de l'article 18 de la Llei 16/91, segons el qual els tipus d'armes, les normes per administrar-les i les mesures necessàries per evitar-ne la pèrdua, la sostracció o l'ús indegut s'han de determinar reglamentàriament.

Aquest Reglament és d'aplicació a totes les policies locals de Catalunya, tots els membres de les quals han de ser dotats d'una arma reglamentària de foc curta per a l'exercici de les seves funcions, que els serà entregada juntament amb la guia de pertinença d'aquesta i el carnet professional. Tanmateix no poden dur armes de foc els vigilants municipals, el personal interí de les policies locals i els que hi prestin serveis com a funcionaris en pràctiques que no hagin superat el curs de l'Escola de Policia de Catalunya i els policies locals que la tinguin retirada per les causes previstes en el Reglament.

Aquesta arma s'ha de dur sempre que s'estigui de servei, si bé, excepcionalment i de forma motivada, l'alcalde o la persona en qui delegui podrà establir que determinats serveis, per les seves peculiars característiques, puguin prestar-se sense armes de foc. D'altra banda, els alcaldes poden dotar els membres de la seva policia local d'altres mitjans de defensa quan aquests estiguin previstos en els reglaments interns i homologats per les autoritats competents

L'alcalde, o la persona en qui delegui, ha d'adoptar els controls i les mesures de seguretat que cregui necessàries per evitar la pèrdua, la sostracció o l'ús indegut de les armes. A més, s'obriran a cadascun dels membres de la policia local un expedient on constaran totes les dades referents a la conservació, la tinença i l'ús de les armes i de les municions de què reglamentàriament estigui dotat.

Quan per algun dels supòsits reglamentàriament establerts es procedeixi a la retirada d'una arma de foc, es retirarà també la guia de pertinença i es lliurarà al titular d'aquesta un rebut justificatiu de l'entrega, que serà retornat en recollir l'arma i la guia.

Els ajuntaments disposaran d'un armer amb les màximes garanties de seguretat, sota la responsabilitat del cap del cos o comandament delegat, on cada agent, en acabar el servei, dipositarà l'arma reglamentària, llevat d'autorització expressa en contrari de l'alcalde o persona en qui delegui.

El Reglament preveu mecanismes de control de les condicions per dur armes de foc, entre els quals cal destacar l'obligació de fer revisions psicotècniques als membres de les plantilles de policia local com a mínim cada dos anys. Aquestes revisions psicotècniques serveixen per detectar possibles disfuncions o anomalies i, si el seu resultat és de no apte, cal retirar l'arma de foc, podent-se realitzar noves proves al cap de sis mesos.

Així mateix, tots els membres de les policies locals hauran de realitzar obligatòriament, com a mínim dues vegades l'any, exercicis de perfeccionament en tir policial sota la supervisió d'instructors degudament qualificats.

Idees força

1. La finalitat de la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals és establir un règim jurídic homogeni que integri totes les policies locals del país en un mateix sistema de seguretat pública. Es tracta d'establir unes bases homogènies sobre les quals els ajuntaments puguin regular el règim organitzatiu i funcional de la policia en funció de les pròpies peculiaritats.
2. L'àmbit d'aplicació de la Llei 16/91 s'estén a tots els cossos de policia que depenen dels municipis de Catalunya.
3. L'àmbit d'actuació de les policies locals el forma el territori del municipi corresponent, i només poden actuar fora d'ell en situacions d'emergència i amb l'autorització prèvia de les autoritats competents.
4. Els principis bàsics d'actuació de les policies locals s'inspiren en la Resolució 34/169, de 17 de desembre de 1979, per la qual l'Assemblea General de les Nacions Unides aprovà el "Codi de conducta per a funcionaris encarregats de fer complir la llei", i en la Resolució 690/1979, relativa a la "Declaració sobre la policia", aprovada pel Consell d'Europa.
5. En l'exercici de les seves funcions, els policies locals tenen, a tots els efectes, la condició d'agents de l'autoritat.
6. La heterogeneïtat de les policies locals del nostre país imposa un esforç de coordinació que ha d'impulsar la Generalitat en exercici de la seva competència en aquesta matèria, per tal d'establir uns denominadors comuns que permetin desenvolupar polítiques globals de seguretat dotades d'uns mínims d'homogeneïtat.
7. La Llei 16/91 ha estat la principal norma a partir de la qual s'ha articulat l'acció coordinadora de les policies locals a Catalunya, regulació que actualment ve complementada amb la continguda en la Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya.
8. La Comissió de Policia de Catalunya, adscrita al Departament d'Interior, és l'òrgan col·legiat consultiu superior en matèria de coordinació entre la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i les policies locals a Catalunya.
9. Per coordinació de les policies locals cal entendre la determinació dels mitjans i dels sistemes de relació que fan possible l'acció conjunta d'aquests cossos policials, per mitjà de les autoritats competents, de manera que s'aconsegueixi la integració de les actuacions particulars respectives dins el conjunt del sistema de seguretat que els és confiat.
10. El model policial català s'estructura entorn al concepte de policia de Catalunya, que està integrada per la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, d'àmbit territorial nacional i amb dependència orgànica i funcional del Govern de la Generalitat, i pels diferents cossos de policia local, d'àmbit territorial municipal i sota l'autoritat de l'alcalde del municipi respectiu.
11. Amb els convenis de coordinació i col·laboració en matèria de seguretat pública signats entre el Departament d'Interior i els ajuntaments, en aquella part del territori en què s'ha desplegat la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra en substitució de les forces i cossos de seguretat de l'Estat, es pretén establir les bases, delimitar funcions, i fixar els aspectes operatius necessaris que permetin assolir un sistema global de seguretat, que comporti la millora en la qualitat dels serveis policials, i maximitzi, simplifiqui i faciliti l'accés del ciutadà al sistema de seguretat.
12. Les Juntes Locals de Seguretat són òrgans col·legiats presidits per l'alcalde o alcaldessa, i es configuren com a l'instrument idoni per a l'establiment de les polítiques locals de seguretat, per definir els criteris de coordinació, col·laboració i cooperació de les forces i cossos de seguretat actuant en el terme municipal respectiu, i com a canal de participació dels diferents sectors socials del municipi que es poden veure afectats en el camp de la seguretat pública.
13. Correspon als municipis aprovar la plantilla del cos de policia respectiu, que ha d'integrar tots els llocs de treball corresponents a cada categoria de personal, i d'adequar l'estructura del cos a les categories i

les escales establertes per llei. El cap del cos de la policia local, sota el comandament de l'alcalde, o de la persona en qui aquest delegui, exerceix el comandament immediat del cos.

14. El Decret 233/2002, de 25 de setembre, desplega la Llei 16/91 i regula el règim d'accés a les escales i categories de les policies locals, el personal interí que hi pot prestar serveis, els concursos de mobilitat horitzontal i les permutes.
15. Cada entitat local, d'acord amb les disposicions reglamentaries que es determinin, ha d'establir el règim de jornada, horari, vacances i permisos per als membres de la policia local, que s'ha d'adaptar a les especificitats del servei del cos.
16. Sens perjudici de les responsabilitats civils o criminals en què puguin incórrer els policies locals, el règim disciplinari al que estan sotmesos és el que determina la Llei 16/91. Aquesta distingeix tres categories de faltes que poden cometre els policies locals en l'exercici de les seves funcions: molt greus, greus i lleus.
17. Les policies locals són instituts armats i, per tant, han de dur l'armament reglamentari que se'ls assigni. En aquesta matèria és d'aplicació el Decret 219/1996, de 12 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'armament de les policies locals.

Glossari

Accés a la policia local

Agents de l'autoritat

Armament

Autoritats competents

Autoritat judicial

Comandament

Comissió de Policia de Catalunya

Convenis de coordinació i col·laboració

Coordinació

Corporació local

Diligències de prevenció

Imparcialitat

Indefensió

Integritat i dignitat

Jerarquia

Juntes locals de seguretat

Ordenament jurídic

Polítiques globals de seguretat

Polítiques locals de seguretat

Principis bàsics d'actuació

Principis de sumarietat i celeritat

Processos selectius

Promoció interna

Qualitat dels serveis policials

Recursos humans i materials

Règim d'incompatibilitats

Règim jurídic homogeni

Responsabilitat disciplinària

Secret professional

Segona activitat

Seguretat viària

Sistema de seguretat pública

Suspensió de funcions

Tractament dels detinguts

Tribunals d'oposició

Vigilants